

TARINAKORTTI

- Aliya
- 30 vuotta
- etninen vähemmistö (somali)
- uskonto

Olen 30-vuotias kolmen lapsen yksinhuoltajaäiti. Erosin miehestäni viisi vuotta sitten. Tulimme Suomeen yhdessä pakolaisina kahden vanhimman lapsen kanssa, kun olin 20 ja vanhimmat lapset 2 ja 1 vuotta. Monta vuotta olin kotona lasten kanssa. Suomea opin kunnolla vasta eron jälkeen. Opiskelen nyt lähihoitajaksi, ja valmistun pian. Työnhaku jännittää, koska olen kuullut, että vaikka töitä on paljon tarjolla, suomalaisia palkataan paljon mieluummin kuin ulkomaalaisten näköisiä.

Kun olin naimisissa, olin oikeastaan pelkästään tekemisissä toisten somalialaisten kanssa. Meitä asui aika paljon samalla alueella, monella oli saman ikäisiä lapsia ja oli luonnollista viettää aikaa yhdessä. Joskus on tuntunut, että kaikki suomalaiset ovat rasisteja. Minua ja lapsia on syljetty bussissa. Lapsia pelottaa kulkea yksin ulkona, kun aikuiset ihmiset saattavat ruveta heille huutamaan. Opintojen kautta olen tutustunut myös mukaviin suomalaisiin, mutta eniten pidän yhteyttä muihin Suomessa asuviin somalialaisiin. He ymmärtävät, että en halua mennä baariin ja että käytän huivia koska itse haluan. Silti haluan löytää työpaikan ja antaa hyvän esimerkin omille lapsilleni.

Lapsista tyttö on tunnollinen koulussa ja hänellä on mukavia kavereita ihan kaikenlaisista perheistä. Hän viettää paljon aikaa kavereiden kanssa ja haluaa tehdä kaiken samalla tavalla. En haluaisi kuitenkaan hänen hylkäävän omaa kulttuuriaan ja uskontoaan. Toivoisin hänen pitävän hijabia, mutta päätös on hänen. Pojistani olen vähän huolissani, kun olen nähnyt miten vanhemmat pojat viettävät aikaa kaupungilla. Haluaisin että heillä olisi hyvät harrastukset, mutta kaikki on niin kallista. Lähikentällä järjestetään jalkapallotreffiä maahanmuuttajille, mutta poikia ei kauheasti jalkapallo edes kiinnosta. Koko ikänsä Suomessa asuneina he tuntevat olevansa ensin suomalaisia, sitten vasta maahanmuuttajan lapsia.

TARINAKORTTI

- Asim
- 31 vuotta
- etninen vähemmistö (irakilainen)
- uskonto (muslimi)
- seksuaalinen suuntautuminen

Olen kotoisin Irakista, josta pakenin Suomeen vainoa ja väkivaltaisuuksia. Olin opiskeluaikoina mukana perustamassa nuorten puoluetta. Asia oli jo unohdettu, mutta kun tieto homoudes-tani tuli julki, poliisi kiinnostui myös aktivismistani. Viimeiset vuodet Irakissa jouduin koko ajan olemaan varuillani, koska minut pidätettiin monta kertaa ja miilisi uhkaili minua ja perhettäni. Pikkuveljeni kidnapattiin ja uhkailtiin "syntisen veljenä". Kun väkivalta homoja vastaan yltyi, ja läheinen ystäväni tapettiin, perheeni päätti, että minun piti lähteä turvaan. He eivät oikein hyväksyneet seksuaalisuuttani ja suku painosti heitä katkaisemaan välit minuun.

Halusin tulla Suomeen koska olin kuullut, että täällä ei olisi paljon irakilaisia. Vastaanottokeskussa tämä tieto osoittautui kuitenkin vääräksi. Olin jälleen samassa tilanteessa kuin kotimaassani: pelkäsin henkeni edestä, koska muut epäilivät minun olevan homo. Uhkailu jatkui. Nukuin huonosti ja iltaisin kasasin kaikki huonekalut huoneeni oven eteen, jotta en joutuisi pahoinpidel-lyksi tai surmatuksi nukkuessani. Pyynnöistäni huolimatta minua ei siirretty pois keskuksesta.

Vasta puhuttua tilanteestani keskuksen vapaaehtoistyöntekijöille pääsin perhemajoitukseen. Sain vihdoin nukkua yöni rauhassa. Kuulin perheen kautta Setasta, jonka kautta tutustuin ihmisiin ja olen saanut tietää homojen oikeuksista Suomessa. Täällä on asiat niin hyvin. Siksi minua ihmetyttää, että jotkut suomalaiset homot ovat suhtautuneet täällä minuun niin vihamielisesti. Muslimihomoja ei kuulemma tarvita Suomeen, eikä mutakuonoja.

Sain valitusprosessin jälkeen ensimmäisen oleskeluluvan. En haluaisi muuttaa Helsinkiin, viihdyn pienemmässä kaupungissa. Täällä on turvallista, elämän rytmi on rauhallisempaa ja välimatkat lyhyitä. Asun nyt kaupungin vuokrayksiossä, mutta olisi kivaa saada kämppeiksiä, Kotoutumiskurssilla olen tutustunut joihinkin muihin ulkomaalaisiin, en oikein uskalla olla oma itseni. Setan kautta olen saanut joitain ystäviä, mutta joidenkin kohdalla huomaan huonon kielitaitoni haittaavan tutustumista. Ja ihmisillä on omat kiirensä eikä uusien ystävyyskies solmimiselle jää aikaa.

TARINAKORTTI

- Biret
- 75 vuotta
- etninen vähemmistö (saamelainen)

Asun Inarissa palvelutalossa, kun infarktin jälkeen minusta ei enää ollut kotona asujaksi. Mies on kuollut ja toinen lapsi muuttanut etelään, toinen asuu perheensä kanssa tässä lähellä. Tytär perheineen käy paljon minun luona ja niin minäkin siellä heillä.

Onneksi lapset saavat nykyään puhua avoimesti saamea. Ennen lapset pakotettiin asunto-
loihin kauas kotoa, kun koulu alkoi. Oma kieli vietiin kokonaan. Saamen puhumisesta seurasi
aina rangaistus, jos joku aikuinen kuuli, vaikka Suomea ei aluksi ymmärtänyt ollenkaan eikä
varsinkaan puhunut. Meidän tapoja ja kulttuuria arvosteltiin ääneen muille lapsille. Vieläkin
muistan, miten kamalalta tuntui herätä aamulla asuntolasta, kun oli vielä monta kuukautta
kotiin pääsyyn. Tuntuu todella pahalta nähdä suomalaisten käyskentelevän väärennetty gákti
päällä televisiossa ja turistien mieliksi, vaikka aiemmin kielenkin olisivat halunneet hävittää.
Että kehtaavat.

Nykyisin voisi jo monia virallisia papereitakin täyttää saameksi, mutta koska sitä ei saanut
aikoinaan käyttää, en ole oikein oppinut lukemaan enkä kirjoittamaan saamen kieltä. Saame
on kuitenkin minulle se oma kieli. Lääkärissä ja fysioterapeutilla on vähän hankala joskus, kun
en osaa kuvailla asioita suomeksi niin hyvin. Joskus jää asioita unohtuksiin, kun ei ole heti
huomannut kysyä. Eikä kaikkea ymmärtänyt, vaikka niin luuli.

Kotona olisin halunnut asua niin kauan kun järkeä riittää. Sieltä oli kuitenkin pitkä matka tyt-
tären ja muiden luo, ja kun nuoremmat ovat töissä niin eivät aina ehtineet auttamaan. Täällä
kaikki hoitajat eivät puhu saamea eikä ymmärrä minua. Kun kerran joka päivä ollaan tekemi-
sissä, olisi mukava, jos ymmärrettäisiin paremmin toisiamme.

TARINAKORTTI

- Elisa
- 45 vuotta
- etninen vähemmistö (inkeriläinen)

Isäni on venäläinen, mutta äitini on inkeriläinen ja hänen molemmat vanhempansa myös. Äiti
ja isovanhemmat ovat pitäneet huolen siitä, että inkerin kulttuuria ja kieltä ei perheessämme
ole unohtettu. Helppoa se ei aina ollut, sillä Neuvostoliitossa inkeriläisiä pidettiin toisen luokan
kansalaisina, epäluotettavina. Äiti halusikin muuttaa Suomeen, kun sai mahdollisuuden. Suomi
oli hänelle sellainen toiveiden maa. Minusta tuntui pahalta, kun ikääntyneet vanhemmat muut-
tivat yksin toiseen maahan, joten miehen kanssa ajateltiin, että mennään mekin kun voidaan.
Työvuosia oli paljon jäljellä, ja tuumimme, että olisi vielä mahdollista rakentaa elämä ja ura
Suomessakin.

Opiskelin suomea vuoden ennen muuttoa, ja omasta mielestäni kielitaitoni oli jo melko hyvä.
Ajattelin, että voisin jatkaa työtäni opettajana melko pian. Suomessa kuitenkin kävi ilmi, että
tutkintoni ja työkokemus eivät riittäneet, vaan olisi pitänyt opiskella lisää. Sitten kävi ilmi, että
kielitaitoni ei riittänyt korkeakouluopintoihin. Olen hakenut kouluavustajaksi monta kertaa,
mutten koskaan tullut valituksi. Nykyisin työskentelen myyjänä. Opettajan työ oli kutsumukseni,
mutta tuskin teen sitä enää koskaan.

Venäjällä tunsin itseni joskus suomalaiseksi, mutta täällä olen suomalaisten mielestä liian
venäläinen. Suomalaisia ystäviä on ollut vaikea saada. Etenkin kun liikun miehieni kanssa ja
puhumme keskenämme venäjää, meitä kohdellaan välillä epäystävällisesti ja joskus huudellaan
perään. Äiti ja isä ovat myös kokeneet saman, ja varsinkin äidille se on hyvin raskasta. Olen
saanut Venäjä-seuran kautta paljon venäläisiä tuttavuuksia, mutta äidille en uskalla moista edes
ehdottaa. Vanhempani ovat paljon meillä tai kotonaan.

TARINAKORTTI

- Emilia
- 30 vuotta
- ex-vanki
- päihdeongelma

Kun näin jälkepäin miettii niin eipä ollut ihme, että elämä meni nuorena niin kuin meni. Koti-olot ei olleet kaksiset, kuten ei monella muullakaan lusineella. Vanhemmat olivat melkein aina kännissä tai krapulassa ja rahaa ei koskaan mihinkään.

Koulussa yritettiin isosiskon kanssa olla niin kuin muutkin, mutta kyllähän kaikki tiesi ketkä siellä ostarin baarissa ryyppäsi. Hyviä muistoja on kuitenkin ala-asteelta. Muutama opettaja selvästi välitti, usein oli luokassa rauhallisempaa kuin kotona ja ruokaakin joka päivä. Vanhempana sitä sitten halusi löytää seuraa, jossa olisi niin kuin muutkin. Kuvioihin tuli viina ja vähitellen muutkin päihteet. Vuosia meni siinä meiningissä, päihteiden ja rikosten keskellä. Olin tappeluissa jonkin verran, vaikka en koskaan itseäni väkivaltaisena ihmisenä selvinpäin pitänyt. Lopuksi sitten sattui tämä tapaus, josta jouduin kiinni.

Toisiin vankila ei vaikuta juurikaan, mutta minut se pysäytti. Se oli minulle mahdollisuus päästä pois vanhoista ympyröistä. Olin lopen uupunut koko hommaan, ja sisko sai minut vakuutettua, että muunlaiseenkin elämään voisi olla mahdollisuus. Hän on onnistunut tekemään itselleen hyvän elämän lähtökohdista huolimatta, ja siitä olen häntä aina ihailnut. Sisko lupasi auttaa, ja minä päätin yrittää. Pyysin päästä päihteettömälle osastolle ja sain lopetettua käytön. Aloin opiskella. Säännöllinen päivärytmi sopi minulle ja tuntui, että asiat alkoivat mennä eteenpäin.

Siviilissä olikin sitten toinen juttu. Muutin sisikon kanssa samalle paikkakunnalle, jossa ei vanhoja tuttuja pyöri. Sain koulupaikankin järjestettyä. Ensimmäinen asiointi sossussa ei kuitenkaan vakuuttanut minua siitä, että asiat voivat muuttua. Osoittivat minulle tukiasunnon talosta, joka oli täynnä entisiä vankeja. Kaiken huipuksi en tiedä, koska pääsen jatkamaan päihdekuntoutusta. Opinnot alkavat vasta monen kuukauden päästä, eikä ole mitään tuloja, joten asumisen kanssa ei ole paljon vaihtoehtoja. TE-toimistossa sanottiin suoraan, että ei ole tarjota minulle mitään täksi väliajaksi, että nyt sitä vaan odotellaan. Välillä on käynyt mielessä, että onkohan minusta sittenkään tähän.

TARINAKORTTI

- Maria
- 19 vuotta
- ylioppilas
- vamma (cp-vamma)

Hei! Minun nimeni on Maria ja olen 19-vuotias viime kevään ylioppilas. Kuulun paikalliseen eläinsuojeluyhdistykseen, minulla on oma hevonen ja harrastan ratsastusta. Osa elämäni on myös CP-vamma, jonka kanssa tulen toimeen pääasiassa hyvin.

Koulussa olin tavallisella luokalla ja osallistuin perusopetukseen. Matikka oli haastavaa: yläasteella ja lukiossa en pystynyt käsin piirtämään funktion kuvaajia ja siihen ei löytynyt sopivaa tietokoneohjelmaakaan. Pidin silti oppimisesta ja olin muuten hyvä koulussa, vaikka siellä ei aina kiusaamisen takia hauskaa ollutkaan. Se oli sellaista porukan ulkopuolelle jättämistä, supattelua, matkimista ja ilkeää naureskelua. Netissä ja tallilla minulla on aina kuitenkin ollut kavereita. Yhdistystoiminnan kautta olen tutustunut tosi mukaviin eri ikäisiin ihmisiin ja ollut mukana järjestämässä tapahtumia ja tempauksia. Viime aikoina on ollut enemmän haasteita päästä mukaan iltaisin järjestettäviin kokouksiin, koska kyytiä ei aina järjesty.

Lapsuudesta mieleen on jäänyt sekä mukavia että ikäviä muistoja sairaalasta. Fysioterapia oli joskus haastavaa, mutta terapeutista tuli minulle tärkeä ihminen. Hänen kanssaan kävin ensimmäisen kerran ratsastamassa lapsena. Mukavaa ei ollut joutua lääketieteen kandeille esiteltäväksi vammansa edustajana, alusvaatteet päällä maata väännettävänä ja kävellä edestakaisin. Olin kiusaamisesta johtuen tosi ujo lapsi enkä osannut sanoa ei oikein mihinkään, vaikka tuntui kuinka pahalle. Oma kroppa nolottaa edelleen tosi paljon.

Lukion jälkeen olen viettänyt välivuotta. Opiskelupaikan haku tuottaa hieman päänvaivaa. Reaaliaineet olivat vahvuuteni lukiossa, ja haaveilin joskus oikeustieteellisestäkin. Lukion opo ei ollut vakuuttunut, että pärjäisin siellä, vaikka koulussa meni paremmin kuin monilla. Vanhemmillakin selkeästi vähän arveluttaa. He ovat molemmat käyneet ammattikoulun ja ovat yrittäjiä. Ehkä heitä vaivaa se, että eivät osaa auttaa tai tukea mitenkään korkeakouluopinnoissa. Tulevaisuus on vähän pelottava. Jos en pääsekään koskaan opiskelemaan enkä töihin, ja entä jos opiskeluporukassakin on kiusaamista?

TARINAKORTTI

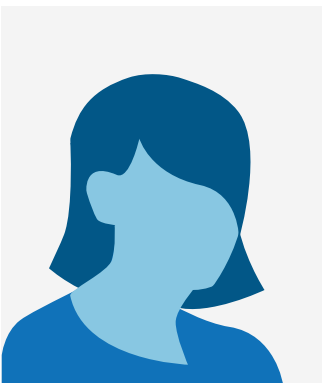
- Matti
- 40 vuotta
- vamma (kuulovamma)

Olen melko varma, että kuuloni oli jo nuorena alentunut. Välillä piti pinnistellä saadakseen selvää kavereiden sanomisista, eikä luentojen seuraaminen opiskeluaikana ollut aina helppoa. Olin kuitenkin oppinut selviytymään tilanteista omalla tavallani.

Olen viimeiset seitsemän vuotta työskennellyt kiinnostavissa tehtävissä kansainvälisessä yrityksessä, jossa urani eteni ensin hyvin. Joitain vuosia sitten huomasin, että puhelimeissa oli vaikeaa kuulla etenkin englantia tai ruotsia. Välttelin puhelimeen vastaamista ja pyysin ihmisiä hoitamaan asiat kanssani sähköpostitse, mutta asemassani se oli melko mahdotonta. Jonkun ajan kuluttua huomasin saman vaikeuden myös suomeksi keskusteltaessa. Vuosien ajan tilanne huononi, mutta kesti kauan, ennen kuin myönsin vaikeudet itselleni ja työtovereiden näkökulmasta olin poissaoleva. Sain lopulta huomautuksen, kun lauoin epärationaalisia kommentteja asiakkaille. Huolestunut puolisoni sai minut vihdoon hakeutumaan tutkimuksiin.

Kuulovammani on sellainen, että siihen ei leikkauksilla voi vaikuttaa. Lääkäri suositteli minulle kuulolaitetta ja muita apuvälineitä, mutta kuuloni ei niilläkään korjaannu täysin. Asia käytiin työpaikalla läpi työterveyden järjestämässä palaverissa, jotta saisin apuvälineet käyttöön ja muut ymmärtäisivät mistä on kysymys. Työyhteisössä ei kuitenkaan oltu kovin vastaanottavaisia. Näkemys oli, että en missään nimessä pystyisi jatkamaan entisissä tehtävissäni. Itse kuitenkin haluaisin edes yrittää, sillä en oikein osaa ajatella itseäni muussa työssä.

TARINAKORTTI

- Susa
- 13 vuotta
- transsukupuolisuus

Olen tavallinen tyttö, joka tykkää tanssimisesta ja haaveilee lääkärin urasta. Yksi juttu minussa ei ole muiden mielestä tavallista: viisivuotiaaksi asti muut luulivat, että olen poika. Itse tiesin kyllä aina, että en ole. Meni aika kauan ennen kuin kukaan muu oikeasti tajusi. Olin siitä tosi vihainen ja surullinen, ja sain raivokohtauksia ja satutuin itseäni. Kun kävimme vanhempien kanssa juttelemassa psykologilla, asiat alkoivat selvitä. Taisivat kuitenkin olla aika kauan hämälään asiasta ja surullisiakin. Mutta siellä me saatiin tietää, että sellaisia kuin minä on muitakin, eikä kannata pakottaa minua olemaan poika.

Minulla on muutama hyvä kaveri tanssin kautta. Me käydään yhdessä kaupungilla shoppailemassa ja tanssileireillä. Niiden kanssa olen tosi onnellinen. Mutta on koulussa ja naapurustossa on tyyppejä, jotka ei anna mun olla rauhassa, sekä tyttöjä että poikia. Ne haukkuu mua friikiksi, ja se haukkuminen ja uhkailu jatkuu netissäkin eikä lopu vaikka vanhemmat on käynyt koulussakin monta kertaa juttelemassa. Moni muukin asia on tosi hankalaa; mihin vessaan voi mennä, millä liikuntatunnilla olla. Tyhmintä on, että henkilötietojen mukaan olen poika, vaikka en edes yhtään näytä siltä. Kirjastonhoitaja tai bussissa lipuntarkastaja saattaa sanoa, että et voi olla kortin omistava henkilö, kun kortissa oli pojan tiedot etkä sinä ole poika.

Tällä hetkellä olen onnellinen tanssitreeneissä ja kaupungilla kavereiden kanssa. Tykkään oppia uusia asioita koulussa, vaikka siellä on joskus muuten tosi kurjaa. Mulla on ihanat vanhemmat, joille voin puhua ja jotka ymmärtää. Oon myös löytänyt netistä yhden tosi siistin tubettajan, joka on kuin minä mutta vanhempi. Aikuiseksi kasvaminen pelottaa hirveästi. Edessä on paljon asioita, joita muiden ei tarvitse miettiä. Oma keho on muuttumassa ihan vääränlaiseksi, ja vaikka on olemassa sellaisia lääkkeitä, joilla murrosikää voisi siirtää, Suomessa niitä ei saa antaa alle 16-vuotiaille.

TARINAKORTTI

- Taisto
- 51 vuotta
- etninen vähemmistö (romani)

Mun isä möi käytettyjä autoja, kun olin lapsi, ja autot on aina kiinnostaneet minua. Autoista tuli mulle myös ammatti, kun sain ensin nuoruuden hölmöilyt hölmöiltyä. Koulussa viihdyin piene-
nä ihan hyvin, mutta sitten minut laitettiin erityisluokalle, en tiedä miksi. Olinhan minä vilkas,
mutta opin asioita niin kuin muutkin. Sisaruksilla oli paljon poissaoloja jo ala-asteella että ehkä
se johtui siitä. Eritysluokalla ei koulukaan sitten enää kiinnostanut.

Yläasteella tuli lintsattua aika paljon muiden mukana ja peruskoulun päästötodistus meina-
si jäädä saamatta. Koko ajan ajattelin, että autoista haluaisin tietää enemmän. Onneksi isä
kannusti, olihan sillä tietenkin vähän myös oma lehmä ojassa. Tuplasin ysiluokan, ja pääsin
sitten sen jälkeen ammattikouluun. Töitä tein ensin isälle, mutta sitten kun isä sai autokaupas-
ta tarpeeksi, hain töitä muualta. Onneksi mulla oli koulukaveri, jolla oli korjaamo. Tunsin minut
ja tiesi että olen hyvä ja taitava tyyppi. Kaveri kuitenkin lopetti korjaamon ja olen hakenut töitä
muualta jo pari vuotta. Vaikka kokemusta ja osaamista löytyy, ei ole vielä tärpännyt. Olen miet-
tinyt, että onko syy iässä vai siinä että olen romani. Vaikeaa on päästä edes työhaastatteluun.

Lapset on muuttaneet omilleen, ja vaimon kanssa etsitään uutta, pienempää asuntoa. Ensin
haettiin kaupungin asuntotoimiston kautta. Meille tarjottiin asuntoa vanhemman romanipa-
riskunnan yläkerrasta, mikä ei sovi meidän kulttuurissa. Kun emme sitä voineet ottaa vastaan,
sanottiin että ei voi uutta hakea, kun aiemmasta on kieltäydytty. Soitimme sitten ilmoituksen
perusteella yksityiselle vuokranantajalle. Hän tarkisti luottotiedot, ja sovimme jo alustavasti
asunnon vuokraamisesta. Mutta kun menimme katsomaan asuntoa paikanpäälle, tuli vuokra-
nantaja toisiin ajatuksiin. Hänen mukaansa koko taloyhtiön arvo laskisi, jos me sinne muutet-
taisiin.

Haluaisin itsekin tehdä vielä töitä, mutta huoli etenkin lapsista on kova. Olen romani ja
arvostan meidän kulttuuria, mutta mitä he voivat tulevaisuudelta odottaa, jos pelkän nimen
perusteella ei oteta työhön tai asunto jää saamatta.